

kannadig keltia

lizher-kelaouiñ embannet gant skourr breizh ar c'hevre keltiek

Niv. 2

mmmmmm
m m
m m
m m
m m
mmmmmm
m m
mmmmmm

H A N V 1980

2 Lux

U R V B O G E L T I E K P E . . . G E L T I E K G A R ?

www.english-test.net

C'Hwec'h bro geltiek a zo. Ha koulskoude, n'eo ket c'hwec'h am
eus kontet war galander Gouelioù Etrekeltiek An Oriant ! Seizh he lava-
ran ket, o vezan ma oa bet lakaet GALISIA war ar roll iveau, evel ma c'hoar-
vez a vare da vare war dachenn ar sonerezh. Ha neuze, pet breur a zo a-benn
ar fin e-barzh an Ti a reer Keltia anezhañ ? Dacust hag ur seizhvet hini
a vefe chomet er-maez, mab foran ar familh, bet o vale bro diouzh e du, ha
c'hoant gantañ brezañ da gavout bod e ti e gaveill ?

" Ret e veve boulc'haf divizoù sirius evit gouzout hag eñ e vo degemeret GALISIA er C'Hevre Keltiek " a skriv deomp ul lenner. " Re a elfennoù boutin a zo etrezi hag ar broc'h keltiek evit ma rafemp skouarn vouzar ouzh goulennoù keltiekgar GALISIA " emezañ c'heazh.

N'eo ket e vefemp pounnerglev met koulz eo deomp hen anzav :
divoulc'h pe dost eo chomet ar gudenn ganeomp ha poent e vefe mont donoc'h
enni emichañs. Un dra 'zo sur : 'en holl levrioù-beaj ha paperennou-touris-
telezh am eus bet tro da follennata e vez taolennet GALISIA a-unvouezh
evel ur vro geltiek :

"Breizh pe Gerne-Veur eo ar vro-mañ ?" a c'houlien Suzanne Chantal en he levr-beaj ... "GALISIA ec !" (emb. "Odé" - Dast. "Le monde en couleurs").

"Pep tra a zegas Breizh da soñj e GALISIA" eme R. Escarpit en e "Guide Hispanique" (emb. Hachette) ha gwelout a ra er vro-se "ur meilh-dorn roc'hellek astennet war-zu ar mor".

Hervezh ul levr all, embannet nevez 'zo er rummad "Jeune Afrique"
eo GALISIA " ur seurt Breizh eus ar c'hreisteiz, ur seurt Kembre heoliet "

Ha diouzh krediu levr-heñchañ ar rummad "gwer" Michelin e vefe keltiek an holl verkoù disheñvel a ro da C'HALISIA he fersonelezh ... war bouez unan : ar yezh !

An hevelep heklev a glever e rummad "glas" Hachette, e lec'h ma
lavar oberourien al levr gouestlet da Vro-Spagn " e klot mat folklor GALI-
SIA gant temz-spered he fobl a zo keltiek he gouenn"

Tri bloaz 'zo e oa aet Pierre Barret ha Jean-Noël Gurgand — hag int-i oc'h aozañ ul levr diwar-benn pirc'hirinaj Sant Jakez Képoustel — da vale e-pad meur a sizhunvezh war roudouù pirc'hirined ar Grenn-Amzer. Ha pa'z errujont e GALISIA, e penn o beaj, setu pezh a notjont en o c'harned-hent : " O strobinellañ ac'hanoù emañ GALISIA, anezhi ur vro geltiek kozh " ("Le Livre de Poche" 1980)

stagadenn da gCarn

c'hwech bro, ur stourm!

Daoust hag ur "c'hliched" savet war ar prim ha diwar skañv a vefe eus ar c'homzou-se, pe daoust hag e vefe "keltiegezh" GALISIA ur menoz reizh ? A-dra-sur o deus GALISIA hag ar broioù keltiek meur a dra boutin evel m'en deus merzet kement beajour a zo bet o kantreal di. Met ur blaz iskis a gavan gant traou 'zo koulskoude, hag an dra-se a zegas ac'hanon d'ober un nebeut goulennou :

I) Embann a ra an holl skrivagnerien, a-unvouezh, ez eus ur vro geltiek eus GALISIA. Ha drezo o-unan eo o deus kavet kement-se ? Pe dre lenn oberennou all ? Met neuze, abaoe pegeit emeur o skrivañ eo GALISIA ur vro geltiek ? A holl viskoazh ? Pe abaoe ur marevezh istorel resis ?... abaoe amzervezh ar skrivagnerien romantel da skouer ? Pelec'h emañ mammenn ar menoz a geltiegezh er vro-se ? (seurt goulennou a c'hellfe talvezout evit Breizh iveau, met kalz muioc'h c'hoazh e talvezont evit GALISIA !)

2) Hag a-hend-all, abaoe pegeit emañ pobl GALISIA oc'h embann eo keltiek hec'h orin ? Hag ar bobl c'halisian en he fezh eo a lavar an dra-se pe darn anezhi nemetken ? ... an intelektualed da skouer ? Daoust hag a holl viskoazh ez eus bet un emskiant keltiek er vro ? Pe daoust ha paket e vefe bet ar pleg-se d'ur mare bennak dre levezon ur rummad tud ? ... da skouer : skrivagnerien a felle dezho krefvaat ar muiañ ar gwellañ an disheñvelderioù etnikel etre GALISIA hag ar broioù nesañ ?

3) Hag ar skrivagnerien-veajourien o-unan, ar re a sav levriou e Ti Hachette, e Ti Michelin hag all evit heñchañ an douristed, daoust ha gouzout a reont mat petra a dalvez ar ger "keltiek" pa vezont oc'h ober gantañ evit taolenniñ GALISIA ? Hag anavezout a reont mat Breizh hag ar broioù keltiek Tramor ? Daoust ha ne vefe ket liammet re strizh en o spred ar menoz a geltiegezh gant traou evel taolioù-maen, peulvanou, lanneier hag all ? Ha petra a soñjont eus emzalc'h ar Vretoned hag ar Gelted Tramor pa vez ar re-mañ o stourm evit gwareziñ hag adsevel personelezh keltiek o broioù ? Hag un hej d'o skoaz a ra ar skrivagnerien-se pe a-du e vezont gant stourm ar Gelted ? Diouzh o emzalc'h dirak ar c'hudennou-se e c'helfemp-ni dont a-benn da c'houzout ha sirus eo pe get ster ar ger "keltiek" a gustum dont diwar o fluennou bep tro ma vez kaoz eus GALISIA !

Ha bremañ, petra 'soñj ar Vretoned o-unan, ar re a zo aet da C'HALISIA da veajin ? Met n'eo ket stank o niver, pezh n'eo ket souezhus pa soñjer nogen hir eo an hent da vont di ... hiroc'h moarvat eget an hini a gas da Jibraltar ! N'em eus bet tro da lenn nemet ur rentañ-kont-beaj diwar bluenn ur Breizhad : "Bretagne et Galice", gant Fr. Maur Cocheril, hag eñ Tregeriad bet o chom pell-amzer e Norz ar Portugal. E-barzh "Pax", kelaouenn abati Landeveneg e oa bet embannet e studiadenn da gentañ (Genver 70), hag un eil gwech e-giz kenlabour d'ul levr embannet gant skolioù-meur Roazhon, Brest hag An Naoned da gefñver hanterkantvet deiz-ha-bloaz savidigehz ur gevrenn bortugalek e skol-veur Roazhon. "La Bretagne, le Portugal, le Brésil - Echanges et rapports" eo titl ar mell levr-se, deuet er-maez a-zindan ar wask e dibenn 1973.

Gant pevar ger brezhonek e kroge pennad Fr. Maur Cocheril : "Seis bro, eun ene". Dres d'ar mare-se e kemere perzh Galisianed e goueliou ar vombard hag ar biniou e Kemper, hag ar wech kentañ e oa dezho da zont, war a seblant. An dra-se a lakañ an oberour da skrivañ e penn-ken-tañ e bennad : "Ma c'hoarvez gant ar C'Halisianed kanañ an Negra Sombra" dispar, e vo fromet meur a Vreizhad rak "Kantik ar Baradoz" an hini eo a vo degaset da soñj dezho, gant e don balc'h hag izelvouezhiek war un dro "

E lec'h all e tiskleir an oberour penaos en em sant ur Breizhad evel er gêr e GALISIA, gant an heñvel souezhus ma vez aergelc'h maeziou an div vro. Plijet bras e oan bet gant e bennad-skrid, nemet blaz ar re nebeut a oa gantañ. Ul lizher am boa kaset da Fr. Maur Cocheril neuze, a-benn gouzout hiroc'hik (e 1974 e oa). Deuet e oa e respont prestig goude, ha lakaat a ran ar c'houz-mañ da dalvezout evit e drugarekaat a greiz kalon

rak un hir a lizher en doa kaset din, daoust d'e yec'hed da vezañ fall-tre. Ne voe ket gwalc'h et va debron-gouzout koulskoude. Lavarout a rae Fr. Maur Cocheril din ec'h anaveze kalz gwelloc'h Norz ar Portugal eget GALISIA hec'h-unan.

E fin ar gont, daoust ha keltiek eo GALISIA pe n'eo ket ? N'on ket sur e vefe a-bouez bras termenañ an dra-se. Setu ur vro en em sant karunes d'ar bed keltiek ha dreist-holl da Vreizh. Keltiekgar eo-hi ha laouen-bras e vezoz atav da startaat ar muiañ ar gwellañ an darempredou etrezomp. Ha forzh penaos, n'eus ket da vezañ re brederiet gant he "c'heltiegezh". Daoust dezhi da vezañ kollet he yezh keltiek mil bell 'zo, eo bev-mat ur yezh all dezhi : ar galisianeg, anezhañ ul lañgaj tost-tre ouzh ar portugaleg, met bet levezonet gant ar c'hastilhaneg, ha muioc'h a dud a vez o komz galisianeg bemdez eget n'eus forzh pehini eus ar yezhou keltiek !

Un dra 'zo a ra diouer bras deomp memes tra : ul linenn bigi-beajourien an hini eo. N'eus ket pell e oa bet graet un taol-esas gant ur vag etre Sant-Nazer ha Vigo, met n'he deus ket padet pell an abadenn, n'ouzon ket re perak. E soñj sevel en-dro ul linenn evel-se emañ tud ar c'h"Comité Bretagne-Galice" a zo bet roet un adlañs dezhañ nevez 'zo (s.o. "OF" 4/3/80). Gant Bro-Spagn o tont a-raok ma vo pell e-barzh ar Marc'had Kumun, n'eo ket diboell ken sevel ur seurt linenn vigi etre Breizh ha GALISIA. Ha pa zouarimp er vro-se, e vo aner deomp skrabat hor penn a-benn gouzout ha keltiek eo pe get an douar nevez a vezimp o vale warnañ. Douar ur bobl mignonez vrás d'hon hini e vezoz, ha se 'vo a-walc'h, ne gav ket deoc'h ?

J o r j G W E G E N

E-TOUEZ AR C'HELC'H LIZHIRI

Un nebeut kelc'h lizhiri ha kemennou a zo bet kaset deomp. Setu berr-ha-berr un tafva anezho :

Talbenn sevenadurel : izili Talbenn Sevenadurel Arao-kourien Vreizh o deus skrivet da "Aotrou Prezidant Republik Bro-Frañs" da-heul o manifestadeg e Montroulez e mis Meurzh. Ur statud a c'houleñont digantañ evit yezhou ha sevenadurioù "Bro-Frañs". (Ken efedus all e vefe bet skrivañ da Rouanez Bro-Saoz pe da Roue Bro-Brus, rak kaletklev e vez an Ao. Prezidant-se a vezzer o kas lizhiri dezhañ...)

Kounlid St Albain : 1488-1980. Lidet e vo eñvor stourmadeg vrás Sant Albin an Hiliber d'al lun 28 a viz Gouere. A-hed an endervezh e vo emgav e-tal "Kroaz ar Vretoned".

Keleier deus an Toull : En ur c'helc'h lizher bet kaset deomp emañ Lionel Chenevière, hag eñ toullbac'h ad politikel brezhon (C.N.O. 688141 - 88. Fresnes) o kontañ penaos eo chomet sac'het etre daouarn Lezvarn Surentez ar Stad daou zevez brezhonek bet kaset gantañ da "Skol Ober". Nec'het en em gave paotred-o-sizhailhou rak ne oant ket evit diskouchañ ar "c'homzoù binimus" kuzhet e-barzh. War-lerc'h un abadenn bellgomz etre Fresnes hag al Lezvarn e voe divizet e rankfe Chenevière skrivañ e zeverioù ... E GALLEG !

Diwar-benn an Toull adarre ! Hiniennou eus stourmerien Vreizh, nevez digarc'hariet, a chom dilabour. "An Triskell Ruz" a genstroll ar strivoù e sell da harpañ anezho. Kement den a c'hellfe kinnig ul labour, pa na vefe nemet evit ur prantad berr, pe da skoazellañ mignoned dirak implijerien, a c'hell reñ e skoazell d'an unvaniezh nevez-se. ChomTec'h :

" An Triskell Ruz "

Yvon Craff - Talbodek - Beih - 29130 Kemperle

K e n d a l c ' h D u l e n n E kêrbenn Iwerzhon en em vodo ar C'Hen-dalc'h Keltiek er bloaz-mañ, e St Patrick's Training College, e Drumcondra, e-kichen Dulenn, eus an 28 a viz Gouere d'an 2 a viz Eost. Nebeut a blasou a vo er skol, ha kudennou a c'hellfe bezañ gant al lojeiz. Titouroù a c'heller kaout en ur skrivañ da : Loïk Chapel Roc'h ar Bleiz — Sant Marzhin ar Maeziou — 29210 Montroulez.

K e n d a l c ' h L a n u o n Er bloaz a zeu e vo tro Vreizh da resev ar C'Hendalc'h e Kêr Lanuon, e Miz Gouere. Envodou prientiñ a vez dalc'het diwar vremañ e kreizenn sevenadurel Lanuon, Straed Savidan, ha pedet eo an holl dud a vefe prest da skoazellañ da gemer perzh enno. D'ar chomlec'h meneget uheloc'h e c'heller skrivañ.

D e v e z h i o ù K e l t i a - O k i t a n i a Ur festival gouestlet da Arzou hag Hengouniou ar broioù keltiek ha da re Okitania a vo dalc'het a-hed miz Eost e Casseneuil, nepell diouzh Kêr-Agen. Ur staj dañsou, sonerezhañ ha kan giz gwechall a vo etre an 9 hag ar 14. F.O.L. ("Federasion an Oberennou Lik") departamant Penn-ar-Bed a gemero perzh er festival. A-benn gouzout muioc'h, skrivañ da : Maison des Jeunes et de la Culture 47110 Sainte-Livrade.

G ou e l i o ù A n O r i a n t 10 devezh e padou ar festival etrekeli-tiek (eus ar c'hentañ ar viz Eost betek an 10). Merzet hon eus en daolenn-amzer un nozvezh Iwerzhon-Galisia hag un nozvezh folk Bro-Skos d'ar 5 ; un nozvezh Kembre d'ar 7 ; un nozvezh folk Galisia d'an 9, ha meur a abadenn all. Ur "Skol-Veur bobl" a vo dalc'het ives e lec'h ma vo-tu da zeskiañ brezhoneg dre gentelioù "crash". Berzh o doa graet ar re-mañ warlene. Estr eget ar staj-se avat n'heller ket lavaret e vefe krefñ aergelc'h brezhonek ar Festival ...

B e a j d a I w e r z h o n Da Roma e oa aet da veajiañ warlene ar vrezhonegerien bodet e "Kristenion Breizh". Ur veaj all a vo ganto er bloaz-mañ adarre, met da Iwerzhon ar wech-mañ. Ur sizhun e padou : etre an 29 a viz Eost hag ar 6 a viz Gwengolo. Ret e vo kontañ war-dro 1300 Lur frejou. Ne vo komzet nemet brezhoneg gant ar berzhidi hed-ha-hed ar sizhun. Titouroù ouzhpenn a vo roet d'ar re a skrivo da sekretour ar gevredigezh : Pol Kalvez - 1, Skwar Oslo - 35100 Roazhon .

B r e z h o n e g a ñ h a b a l e ... e K e m b r e Park Broadel an Eryri ha Skol an Emsav o deus soñjet aozañ ur sizhunvezh e Kastell Tan y Bwlch evit diskouez d'ar stajidi endro-bevañ ar meneziou hag ives nerzh ar c'hembraeg. Kejañ gant an dud, mont da bourmen war droad e-kreiz ar meneziou, kaozeaden-nou diwar-benn ar c'hembraeg, ar sevenadur, an ekonomiezh hag ar bolitikerezh, beilhadegou ha nozvezhiou laouen, setu danvez ar staj. E brezhoneg e vo kaset an traou en-dro. Aozet eo bet ar staj gant : Twm Elias evit Park Broadel an Eryri ha Per Keribin evit Skol an Emsav (9, straed St Vazhe/St Mathieu - Kemper)

K e m b r a e g a ñ ... e B r e i z h ! Ur staj kembraek a zo bet dalc'he evit un ugent bennak a vrezhonegerien e kreisteiz Bro-Gembre e-pad vakansou Pask. Gant ar Bleun Brug eo bet kaset an traou en-dro. N'eus bet implijet ger saoznek na galleg ebet a-hed ar sizhunvezh ; e kembraeg e veze graet ar c'hentelioù. Er-maez ar c'hlasou avat e veze klevet brezhoneg forzh pegement daoust da strivou an tri c'helenner yaouank evit lakaat ar stajidi da gembraegañ. Evit doare e vo adkroget gant ur seurt staj ar bloaz a-zeu gant ar Bleun-Brug. E fin miz Mae o deus aozet ar stajidi un deiziad-labour war ar c'hembraeg ... e Goueled-Leon avat eo bet kaset an traou en dro ar wech-mañ !

E k r e i z E u r o p a i v e z Un diskouezadeg eus an dibab a c'heller gwelout, betek an 30 a viz Gwengolo e Mirdi an Arz Kelt e Hallein en Aostria diwar-benn ar Gelted e kreiz Europa en Henamzer. Titouroù digant : Amt der Salzburger Landesregierung - Kulturabteilung, Salzburg, Sebastian-Stief Gasse 2-4 - 5010 SALZBURG - Austria.

EN UR ZIGERIÑ HOR BOEST LIZHIRI ...

Lizhiri hon eus resevet, lod e galleg, lod all e brezhoneg. Diskouez a reont n'eo ket chomet ar c'hannadig da louedien e foñs un diretemm. Da skouer :

" Gourc'hemennou evit KANNADIG KELTIA a vez lonket, pas lennet ..." I. M. (Tregrom)

" Mat tre eo embann ur gelacuenn evel CARN abace ur seizh vloaz bennaket zo bremañ en ur reñ bod d'ar yezhou keltiek daoust ma chom lod ar saozneg gwall ledan c'hoazh, dreist holl evit unan eveldon a rank kaout e damm geriadur saozneg-galleg evit kompreñ un dra bennak hag ec'h ober e vat a-benn ar fin eus an nebeut linennou nemetken en deus bet gallet treñ well-wazh amañ hag ahont. Digollet e vin da vezañ chomet feal da GARN betek bremañ p'am bo tro hiviziken da lenn KANNADIG KELTIA. Va gourc'hemennou deoc'h "

Y.E. H. (Ar Poullgenn) 17.5.

En ul lizher all e roe deomp ul lenner un nebeut titourou diwar-benn an abadennoù kembraek er skingomz hag er skinwel :

" Un nebeut amzer 'zo em boa skrivet da Alun Evans, deuet da vezañ "Head of Production" ar BBC e Bro-Gembre, Bangor-Gwynedd, ha gouleñn getañ petra eo stad ar c'hembraeg war ar skingomz hag ar skinwel ; resevet em eus ul lizher digantañ er sizhun-mañ ha setu petra en deus ma laret :

I) WAR AR SKINGOMZ :

Eus al lun betek ar gwener :	eus 06e20 betek 13e40	= 7e20
D'ar sadorn	: eus 08e00 betek 13e00	= 5e00 } = 9e10
	eus 13e50 betek 18e00	= 4e10 }
D'ar sul	: eus 09e00 betek 18.00	= 9e00 }
	eus 20e00 betek 23e15	= 3e15 } = 12e15

2) WAR AR SKINWEL :

BBC : 7e00 bep sizhun + HTV : 5e30 bep sizhun. "

L. H. (Karnag) 26.1

Abadennoù kembraek hag iveauz abadennoù gouzelek a deuer a-benn da glevout er post bihan e Breizh. Piv a roio deomp an eurvezhiou hag hirder resis ar gwagennou ? Diouzhtu e vo embannet an titourou-se war ar c'hannadig. Suromp e rentfe an dra-se servij d'hol lennerien.

HAG A NEVEZ ER SKOURROU ?

SKOURR MANAV : Bernard Moffat, hag eñ sekretour Skourr Manav ar C'Hevre Keltiek, en deus kaset deomp div niverenn eus ar gelacuennig emañ ec'h ober war he zro. "Celtic League Mannin and A.M.A. News" eo titl houmañ. "A.M.A" a dalvez kement hag "Anti Militarist Alliance". Ya, kudennou 'zo er vro vihan hont iveauz gant an arme o vezañ m'eo bet staliet en enezenn un dachenn embregañ evit kirri-nij an arme saoz. A-hend-all e sav ar gelaouennig a-enep d'ar pennou-bras a oar ouzhpenn re ober o mad eus emrenerezh dia-barzh an enezenn ; n'eus ket par dezho da skouer evit gounid arc'hant buan hag aes diwar gwerzh an douaroù d'ar vakañsourien binvidik. "Ar Mafia", setu penaos e vez anvet ar vandennad rastellerien-se gant skridaozer ar gelaouennig. Keleier diwar-benn Kembre hag Iwerzhon hon eus kavet iveauz e-barzh an nive-renn 7, dezho stumm pajennadoù luc'hskeudennet tennet diwar kazetennou.

(Chomlec'h : Bernard Moffat - 24 St. Germain's Place - Peel - Enez-Vanav)

SKOURR LONDREZ : Bev mat eo skourr Londrez, ennañ Iwerzhoniz, Kembreiz ha Kernevezuriz dreist holl. En em vodañ a ra e izili a vare da vare, pezh a zo aes a-walc'h dezho o vezañ m'emaint o chom en ur gér vrás. Nevez 'zo en deus asantet Donald Stewart, hag eñ kannad Inizi Kuzh-Heol Bro-Skos e parlament Westminster, kemer perzh en unan eus emvodou skourr Londrez ha komz eus kudennou e vro. A-hend-all e c'heller bremañ kavout CARN e gwerzh e gwellañ staliou ar gérbennoù saoz : da skouer, e Ti Foyle's, e Ti Dillon's hag e Ti Collet's. Daou lizher bet kaset deomp gant izili Skourr Londrez a vo lennet e lodenn c'hallek ar c'hannadig.

An aozadurioù a striv da c'hounit frankiz evit ar broioù keltiek a rank derc'hel kont eus un emdroadur en hentennou a vez pleustret gant ar ar gouarnamantoù gall ha saoz evit diogelaat (2) o beli war o c'heodedourien (3). Emsaverien Vreizh a oar pegen nebeut a ziforc'h a zo e gwirionez etre ar genreizhad (4) c'hall hag ur stad hollveliek : al lezennoù a c'hell bout kammet pe walleget gant ar mererezh ma ne zereont ket ouzh kealiadur(5) diblegadus ar Stad. Gwelet eo bet e Plogov c'hoazh peseurt foutre kaer a ra houmañ eus youl ar bobl.

E Breizh-Veur, a greder alies, e vez doujet gwirioù an dud muioc'h eget e Bro-C'Hall, ha gwirioù ar broadou bihan iveau. Padal, darvoudou an dek vloaz tremenet o deus diskouezet e oad prest, evit mirout ar status quo, da jahinañ ar stourmerien iwerzhonat ha d'o derc'hel en toulloù-bac'h e plegennou dic'houzañvus. Renet eo Norzhiverzhon war-eeun eus London bremañ, met kenderc'hel a reer da ziforc'haf, el leziouù-barn da skouer, etre ar re a zo leal d'ar Rouanez hag ar re n'int ket. Evit pennou bras an arme vreizh-veuriat ez eo Norzhiverzhon un dachenn-arnodiñ dalvoudus evit deskiñ penaos kontrollañ tolpadou. D'ar bobl e tiskouezer ar bolis hag an arme evel gwareddourien an dud a-feson. Ma vez lazhet un den bennak dinoaz gant ar soudarded pe an archerien ne vez ket kastizet ar re-mañ. Evel-se e c'hoarvez bremañ iveau e Breizh-Veur. Blair Peach a oa o kemer perzh en un diskweladeg (6) a-enep unan all aozet gant an National Front. Pakañ a reas un taol marvus digant un archer. Hemañ a voe digarezet : un taol gwallchañs e oa bet !

Setu ma'z a an darempredou etre gouarnamant London hag ar sindikadoù war drenkaat. Hag ar bobl, direnket muioc'h eget an ezhec'h gant an harzoù-labour, prest a-walc'h da harpañ an Itron Thatcher ma kinnig lezennoù nevez da strishaat gwirioù ar vicherourien. Dont a ra nec'h bremañ da renenerien ar re-mañ : ken buan e vo graet outo evel ma vez graet ouzh ar stourmerien iwerzhonat. An disoc'h degaset gant an SAS (Strollad-Sturm Arbennek) da zalc'hidigezh kannati Iran e London en deuz c'hwezhet lorc'h er Saozon. A-drugarez d'an araeziou-kelaouiñ (7) e vez sellet ouzh al la-kepoded-se evel harozed. Gouez da veur a eveshaer, emañ Breizh-Veur o ris-klañ war-du ur renadur dre veli, en ur virout arvezioù demokratel. Arabat krediñ e vo sevenet ur poutsch gant bagadoù paotred o rochedou du. Se n'eo ket un doare saoz ! Ar bolis krefvaet he galloud, aotreet da wallgas ar re zisuj ; atizoù ha gourdrouzoù d'ar gelaouennerien embann ar pezh a c'hoanta ar gouarnamant ; gourdrouz da vrud vat ar bolitikerien ; danvez-kargidi degemeret goude gwiriekaat o menoziou politikel ; ar stourmerien fichennet, graet aon dezho, degaset dirak leziouù-barn arbennik(8) : degouezhet eo Breizh-Veur er par-se eus an emdroadur d'ur Stad aotrouniezhus(1) evel ma vez diskouezet gant E.P. Thompson en e levr "Writing by Candle-light" (+)

Alan HEUSAFF

NOTENNOK : (1) Dreistveliek (pe aotrouniezhus) : autoritaire / (2) Diogelaat : assurer, garantir / (3) Keodedour : citoyen // (4) Kenreizhad : système / (5) Kealiadur : idéologie / (6) Diskweladeg : manifestation / (7) araeziou-kelaouiñ : mass-media / (8) arbennik : spécial ; leziouù-barn arbennik : tribunaux spéciaux, tribunaux d'exception.

(+) Embannet gant Merlin Press Paperbacks e Breizh-Veur. 2.70 Lur Saoz.

-RESUME- L'image d'un Etat britannique respectueux des droits individuels et ethniques de ses citoyens s'est bien ternie au cours des dix dernières années : pratique fréquente de la torture en Irlande du Nord, pressions sur les journalistes, fichage des militants, sélection des fonctionnaires selon leurs idées politiques : l'Etat britannique glisse, comme l'Etat français, vers l'autoritarisme, tout en sauvant, en virtuose, les apparences démocratiques.

DEMANDES D'ECHANGES AVEC LA BRETAGNE

UNE LETTRE DE FLANDRE :

" Je reçois CARN directement de Baile Atha Cliath. Cependant je voudrais recevoir KANNADIG KELTIA aussi, parce que j'ai l'intention d'apprendre le breton, et je voudrais entrer en contact avec des Bretons conscients. Peut-être cela peut-il se réaliser par l'intermédiaire de KANNADIG KELTIA ? Ma femme et moi avons l'intention de venir en Bretagne au mois de septembre. Pourriez-vous nous indiquer des manifestations conscientes bretonnes ? (je veux dire : pas le folklore commercialisé qu'on offre aux touristes)" (2 juin 80)

Nos lecteurs intéressés par des échanges Bretagne/Flandre peuvent écrire à : Stefaan Oplimus, Advokaat, Wilgenstraat 54, 8800 Roeselare - FLANDRE (belg.)

UNE LETTRE DE CARDIFF :

" Je suis membre de la LIGUE CELTIQUE, et je suis l'un des volontaires qui réalisent des comptes-rendus, écrivent des reportages et ainsi de suite pour THE WELSH NATION, le mensuel du PLAID CYMRU, le parti nationaliste gallois. Je voudrais que les Gallois en sachent plus long sur la Bretagne et la langue bretonne, d'autant plus que nous sommes maintenant dans le Marché Commun " Dans la suite de sa lettre, ALAN JOBBINS indique qu'il voudrait recevoir régulièrement le plus possible d'informations concernant la Bretagne, afin de les utiliser pour WELSH NATION. Nous invitons nos lecteurs, et tout particulièrement ceux qui s'occupent de journaux et d'associations à lui rendre ce service en lui transmettant coupures de presse, communiqués, etc. Adresse : Alan Jobbins, 47, Wingfield Road, Eglwys Newydd, Caerdydd - PAYS DE GALLES

LA GALICE ET LA LIGUE CELTIQUE

On connaît le vieux slogan "panceltique" : "C'Hwech'h Bro, un Ene" ("Six Pays, une Ame"), ou, moins romantique, celui "version Ligue Celtique" : "C'Hwech'h Bro, ur Stourm" ("Six Pays, un Combat"). Pourtant, depuis une dizaine d'années, la Galice est considérée comme un 7e pays celtique par les organisateurs des Fêtes de Cornouaille et ceux du Festival Interceltique de Lorient. Est-ce un choix inconséquent ou fondé ? Dans notre courrier, une lettre soulève le problème :

" Un sérieux débat devrait enfin être entrepris sur le thème de "l'entrée de la Galice dans la Ligue Celtique". Il est indispensable d'ouvrir une discussion sérieuse et honnête sur ce point. D'une part parce que quelque chose se passe en Espagne et la Galice peut être promue au rang d'état autonome ou de Lande européen demain. L'autre part parce que trop d'affinités existent entre les pays celtiques, nous, et elle pour faire la sourde oreille aux revendications celtophiles de la Galice. Ce serait d'ailleurs le moment de réfléchir sur la notion de Ligue Celtique et de sonder la nature du concept de celtitude chez les "ligueurs" : quelle part de mythe, quelle part de racisme au mauvais sens du mot, etc."

G. D. (Rennes) Mai 80

Dans la partie en breton du Kannadig, un article traite de ce problème. Quelques questions y sont posées : y a-t-il toujours eu un sentiment "celtophile" en Galice ? Sinon, quand et pourquoi est-il apparu ? Sur quoi se fonde-t-il ? Au cours de l'Assemblée de la LC en 1979, une proposition envisageant l'association de la Galice et des Asturias à la LC a été discutée. Voici le passage qui s'y rapporte, extrait du compte-rendu (cf. "CARN" N° 27 - hiver 79-80) :
" Bien que nous sympathisions avec les aspirations de ces deux territoires à réaliser leur autonomie, et bien que nous désirions les aider à affirmer le caractère celtique de leur culture, nous ouvririons les portes à des demandes d'adhésion d'autres régions ayant un substratum celtique. notamment en Angleterre et en France, et nous diluerions nos buts et notre identité, si nous ne nous en tenions pas strictement au principe que les langues celtiques constituent un élément indispensable du caractère national de tout pays celtique." (Assemblée de la LC - Caernarfon - 4 et 5 août 79)

Telle est l'opinion d'un lecteur du KANNADIG, qui voit dans une large diffusion de l'anglais en Bretagne un garant de notre émancipation de l'environnement francophone. Nous reproduisons ici sa lettre en entier :

" Bravo pour le KANNADIG. Très bien cette bourse d'échanges interceltiques.
" Tout à fait d'accord pour l'utilitaire et le concret (à côté de choses plus
" fondamentales, bien entendu). Mon opinion quant à la part à donner au fran-
" çais au sein de la Branche Bretonne : une nécessité à l'heure actuelle.
" Mais je pense qu'il faudra avoir une ambition à plus long terme : faire en
" sorte que le maximum de Bretons puisse se débrouiller en anglais, la seule
" langue qui, à l'heure actuelle, soit "interceltique"..."
" Tout, à l'heure actuelle, nous sépare de nos frères celtes : les moeurs,
" un peu la religion, un peu moins la mer, mais avant tout le langage. Peut-
" on alors parler de sens communautaire ? Un Gallois paraît à la moyenne
" des Bretons plus étranger qu'un quelconque Berrichon. Trist eo !
" Comment faire progresser cette connaissance de l'anglais qui, par ailleurs,
" présente l'avantage d'avoir valeur générale ? Le Mouvement breton serait
" riche comme certains partis politiques ou comme certains syndicats, il
" aurait des écoles de formation où l'anglais pourrait être enseigné à côté
" des autres disciplines.
" En attendant, on peut sensibiliser les militants à l'anglais, comme ils
" sont sensibilisés au breton ; leur montrer l'importance d'une telle démar-
" che. Et que ceux auxquels les employeurs proposent des cours d'anglais
" sautent sur l'occasion. Qu'ils provoquent par ailleurs toutes les occa-
" sions possibles de contact direct avec les habitants d'Outre-Manche.
" Voilà donc quelques rapides réflexions. "

A. S.D. (Meudon) 4 mai 80

Cette lettre appelle quelques réflexions :

-- Dans le monde moderne, la connaissance d'une grande langue vouée aux rap-
ports internationaux est indispensable à tous les petits peuples. Danois, Nor-
végien, Islandais, Flamands et autres l'ont bien compris ; une grande partie
de la jeune génération est familiarisée à l'anglais. Si le breton redevenait
notre idiome premier, il ne nous suffirait pas pour nos relations extérieures.
Une connaissance très répandue de l'anglais en Bretagne paraît être un contre-
poids indispensable aux appétits de la langue française, car lorsqu'une petite
langue est laissée face à face au géant francophone, l'expérience montre ce
qu'il advient. La triste aventure des Bretonnants se renouvelle en Afrique.
A nous de faire intervenir l'anglais dans la balance.

-- On ne peut cependant dissimuler les ambiguïtés d'une telle attitude ; ainsi
derrière l'anglais, se profile le mastodonte américain, au système de valeurs
mercantiles des plus contestables. D'autre part l'anglais est précisément cet-
te langue qui vole les idiomes celtiques d'Outre-Manche à la marginalité.

-- Une autre attitude, encouragée par la L.C., consiste à ce que les celto-
phones apprennent une seconde langue celtique en plus de celle de leur pays.
Depuis deux ou trois ans, des progrès remarquables ont été accomplis en ce
domaine. Coup sur coup sont apparus :

les cours de gallois par correspondance de "Skol Ober" pour les bretonnants ;
le dictionnaire breton/anglais de R. Delaporte ; le lexique gallois/breton
de "Skol Ober" ; l'adaptation en anglais de "Brezhoneg buan hag aes" ; la
méthode "LLydaweg i'r Cymro" de Zonia Bowen destinée à initier les galloisants
au breton ... Il faudrait encore ajouter les stages de gallois pour breton-
nants organisés par le Bleun Brug.

-- Quant à la création d'un "pan-celtic" dont il est de temps en temps ques-
tion dans CARN, l'idée est excitante pour l'esprit, mais j'avoue être des
plus sceptiques. (J. Gw.)

La première nous a été envoyée par IFAN LLOYD, dont les lecteurs attentifs de CARN connaissent déjà le nom, puisqu'il est l'un des principaux collaborateurs de la revue. La lettre dont nous reproduisons un extrait ci-dessous nous a été adressée en français ; en s'armant de patience, Ifan Lloyd parvient aussi à déchiffrer des articles en breton ... "Avec un grand effort, employant ma connaissance de cornique et le dictionnaire de Roparz Hemon", comme il l'écrit.

" Je viens de lire KANNADIG KELTIA et je vous félicite d'avoir rédigé un bulletin si intéressant. J'y ai appris tant au sujet des cours de vacances en gallois et ce qui se passe ici à Londres chez le BBC ! Je crois qu'il est probable que ce soit grâce à Micheal O Laoire, notre secrétaire, qu'on a émis "Un Abadenn Blijus er Post Bihan", car il a fait pas mal d'efforts afin de vendre CARN dans les meilleures librairies de Londres, par exemple Foyle's, Dillon's et Collet's ; et ainsi l'opinion commence à se répandre entre les gros sous intellectuels qu'il faut lire CARN pour sonder la pensée et la vie des pays celtiques "

La seconde nous a été adressée par MICHEAL O LAOIRE, secrétaire de la branche londonienne de la Ligue Celtique. Elle était rédigée en anglais :

" Je voudrais vous féliciter pour le lancement de KANNADIG KELTIA. Il est bien présenté, clair et correctement reproduit (...) Comme beaucoup de Celtes, je m'intéresse tout particulièrement à un autre pays celtique en plus de mon propre pays (l'EIRE). J'ai des ascendances galloises ainsi qu'irlandaises, mais en raison de la situation précaire de KERNOW, j'ai été incité à prendre les problèmes corniques comme centre d'intérêt. Cependant, l'importance de la BRETAGNE, la seule terre de langue celtique sur le continent, ainsi que la détermination de son peuple, m'ont conduit à vouloir entreprendre une étude sérieuse du Mouvement breton et de la culture bretonne. Pour cette raison, je voudrais trouver un correspondant régulier en Bretagne, qui s'intéresse à l'Irlande et au monde celtique en général. A l'automne prochain, je souhaite entreprendre l'étude du breton pour élargir mes connaissances. J'ai 30 ans. Je suis personnellement intéressé par les coopératives (industrielles et agricoles) et par les éditions inter-celtiques. Je crois que nous ferions un grand pas en avant dans la production des livres si nous renforçons la coopération pour réduire les coûts des travaux de maquettage et d'illustration. En fait, je voudrais lancer une conférence spéciale sur l'édition dans le cours de l'année.

" La branche londonienne connaît une bonne progression. Outre nos membres, nous écoulons un grand nombre d'exemplaires de CARN dans les librairies de Londres et ainsi nous trouvons des gens intéressés par le monde celtique qui deviennent membres.

" Donald Stewart, député au Parlement pour les îles de l'ouest de l'Ecosse, a accepté de prendre la parole au cours de notre prochaine réunion. En général nos réunions sont tenues au Centre culturel gallois ; les membres de la branche sont essentiellement des Irlandais, des Gallois et des Cornouaillais "

Nous souhaitons vivement que MICHEAL O LAOIRE trouve parmi les lecteurs du KANNADIG le correspondant breton qu'il cherche. Voici son adresse :

5, Belton Rd. -- Berkhamsted, Herts. -- Angleterre.

COMMUNIQUE DE "KUZUL AN DISTAOUIADEG" ("COMITES AMNISTIE BRETAGNE")

Le "KAD" nous précise qu'il a déjà mis sur pied 20 sections locales et recueilli 15.000 signatures exigeant la libération des détenus politiques bretons. Il réclame pour eux l'AMNISTIE "parce qu'ils n'ont fait que répondre, à leur manière, à une violence mille fois plus importante" et il demande la DISSOLUTION DE LA COUR DE SURETE DE L'ETAT "parce qu'elle dépend directement du pouvoir Politique". (Adresse du "KAD" : MPT de l'Harteloire - 29200 Brest)

INFORMATIONS DIVERSES CONCERNANT LA "LIGUE CELTIQUE"

ILE DE MAN : La Branche Ligue Celtique de l'Ile de Man publie désormais un bulletin en association avec l'"Anti-Militarist Alliance". Le nouveau titre, à compter du N° 7 est : "Celtic League Mannin and A.M.A. News". On lira d'autres détails dans la partie en breton du KANNADIG.

LONDRES : La rubrique "Deux lettres de Londres" du KANNADIG donne un aperçu des activités de la Branche londonienne. S'y reporter.

IRLANDE : En mars dernier, les dix groupes bretons participant aux festivités du "St Patrick's Day" à Cork ont été classés premiers : "La délégation française remporte la journée" lisait-on dans l'Irish Times du 18/3. La Ligue Celtique a aussitôt envoyé une mise au point, publiée dans l'Irish Times du 25/3 ; on y lit notamment : " Ces sonneurs, danseurs et leurs amis sont venus ici en tant que BRETONS, ont joué de la musique bretonne, dansé des danses bretonnes, déployé des emblèmes bretons (et non français) et ils voulaient souligner les liens existant entre l'Irlande et LA BRETAGNE "

BRETAGNE : — Un stand "Ligue Celtique" a été tenu à l'occasion de "Gouel ar Brezhoneg" à Plabennec. On pouvait y trouver divers livres et publications importés d'Irlande et du Pays de Galles, et bien sûr CARN et le KANNADIG. Un autre stand est prévu pour le Festival de Lorient, début août.

— La feuille d'information concernant la LC et que l'on trouvera ci-jointe a été diffusée à "Gouel ar Brezhoneg". Une autre est disponible en français.

— Rappelons que l'Assemblée 1980 de la LC se tiendra à Ti-Kendalc'h les 30 et 31 août prochains. Les inscriptions étaient closes au 30 juin. Nous précisons à ceux qui désireraient, au dernier moment, y prendre part, que nous ne pouvons plus leur garantir l'hébergement.

— Comme chaque année, seront soumises au vote des participants différentes "résolutions", qui fixent la "ligne" de la Ligue. Celles-ci sont publiées ensuite dans CARN. Les lecteurs qui le désirent peuvent rédiger un projet de "résolution" à soumettre au vote, sur une question économique, sociale ou culturelle concernant la Bretagne. Trois conditions cependant : a) il faut être à jour avec sa cotisation pour 1980 b) il faut que le texte tienne en quelques lignes c) il faut le faire parvenir pour la fin juillet à Alan Heusaff (9, Bothar Cnoc Sion — Ath Cliath 9 — Eire)

POUR RECEVOIR "CARNET" ET "KANNADIG KELTIA" CHAQUE TRIMESTRE

Le versement de la cotisation pour 1980 permet de recevoir "CARN", magazine édité en Irlande par la Ligue Celtique et "KANNADIG KELTIA", lettre d'informations publiée par la Branche Bretonne.

COTISATION NORMALE POUR 1980 : 28,50 FF / COTISATION DE SOUTIEN : 35 FF
Les chèques sont à rédiger au nom du secrétaire.(ccp N° 2 204 24 N Rennes)

ADRESSE :

Jori ABHERVE-GWEGEN / Kervean-al-Liorzou / 29235 Gwinevez (Plounevez-Lochrist)

did rock hit aman ————— *découpez ici*

ANO BIHAN prenom

CHOMLEC' H
adresse

Vos a par deoù'h ya skodenn-vloaz / Je vous envoie ma cotisation annuelle

d'san (ie) Sinadur (signature) :

Lizher-kelaouïñ liestennet ez-prevez gant : Skourr Breizh ar C'Hevre Keltiek

A R C ' H E V R E K E L T I E K

(Celtic League)

E-touez ar c'hevredigezhioù a fell dezho startaat an darempredoù etre ar pobloù keltiek e c'heller menegiñ : "Bretagne-Irlande", "Kendalc'h Keltiek" ("Celtic Congress"), "SPI" ("Secours Populaire Interceltique") h.a. War dachenn ar sonerezh e c'heller iveau ober anv eus Gouelioù Etrekeltiek An Oriant, Kenstrivadeg Celtlevision h.a. Amañ da heul e vo kavet un nebeut displega-dennou diwar-benn ur gevredigezh all : ar C'HEVRE KEL-TIEK (pe CELTIC LEAGUE e saozneg).

PEUR EO BET SAVET : en hañv 1961, da geñver Eisteddfod vroadel Bro-Gembre.

GANT PIV EO BET SAVET : gant Alan Heusaff, da heul e genskriverezh gant J.E. Jones (sekretour-kreiz Plaid Cymru), gant Per Denez, gant Padraig Ó Conchuir (Iwerzhonad), gant Seumas Filbin hag Alan Niven (Skosiz). Ur voadenn-diazez a voe dalc'het e telenn Plaid Cymru e Park an Eisteddfod, e Rhosllanerchrugog, ma kemere perzh enni an dud meneget a-us koulz hag un nebeut re all. Alan Heusaff a voe anvet da sekretour-kreiz, karget da genurzhiañ al labour.

PENNVENOZIOU AR C'HEVRE : Broioù keltiek eo evidomp ar broioù o deus miret betek an amzer-vremañ yezhoù keltiek ha ma'z eus enno emsaviou broadel. Ar c'hwec'h bro-se o deus ezhomm d'enem ren evit abegoù sevenadurel hag iveau abegoù ekonomikel. Elfen-nou boutin a zo d'o emsaviou politikel. Talvoudus eo d'ar re-mañ ken-oberiañ e-sell d'an trec'h. Pal ar C'Hevre a zo eta skoazellañ stourmoù ar pobloù keltiek da zifenn pe da c'hounit o frankiz e pep keñver -- atzañ ar c'henlabour hag an darempredoù etre ar pobloù keltiek -- kreñvaat o emskiant eus ar gerentiezh a zo etrezo koulz hag o c'hen-gred

-- lakaat hor stourmoù broadel hag hor sevenadurioù da vezañ gwelloc'h anavezet en estrenvro

-- ober bruderez a-du gant ur c'hevredad eus ar broioù keltiek

-- diskleriañ ne vo dieub ar pobloù keltiek nemet en ur gevredigezh a roio d'an holl dud an tu da gemer perzh da vat en aferiou o bro.

PESEURT FRAMM A ZO DEZHAN : Ar C'Hevre Keltiek a zo kenaozet diwar 6 skourr broadel : ALBA, IWERZHON, MANAV,

KERNE-VEUR, KEMBRE ha BREIZH. 3 skourr etrevroadel a zo iveau : LONDREZ, STADOU-UNANET ha "BROIOU ALL". Renet eo gant ur poellgor-kreiz, ennañ ar sekretour-kreiz, pennskrivagner CARN, ar c'hadoriad, an teñ-zorier-kreiz hag an nav sekretour-skourr. Ur voadeg-vloaz a vez dal-c'het, digor d'an holl izili.

PETRA A VEZ GRAET GANT AR C'HEVRE : -- Skignañ a ra diskleriaduriou di-war-benn stourm hor c'hwec'h bro.

E 1966 da skouer e oa bet aozet gantañ ur memorandum gant an titl-mañ : "The right of Brittany, Wales and Scotland to self-determination and international protection ; a memorandum presented to the United Nations Organisation by the Celtic League". Da 112 a dud dileuriet en ONU gant o gouarnamant e oa bet kaset memorandum ar C'Hevre, ouzhpenn 60 pajenn ennañ.

-- Azoñ a ra kerzhadegoù-klemm a genskoazell etrekeltiek : dirak kanaddi Bro-C'Hall e Dulenn da skouer, da vare ar proseziou

-- Skignañ a ra lizhiri ha skridoù-enebiñ a bep seurt : a-enep d'ar jahinerezh e Norz-Iwerzhon da skouer

-- C'Hoarvezout a ra gant ar C'Hevre dastum arc'hant iveau evit harpañ an dud. Gant skoazell div gevredigezh all e oa bet dastumet tost d'ur milion a lurioù kozh e Breizh e 1972 evit harpañ Norz-Iwerzhoniz e-kreiz o foan. Er memes mare e oa bet kaset 4 donenn zilhad kozh eus Breizh da vBelfast

-- Ober a ra a vare da vare war-dro ur skol hañv evit deskiñ iwerzhoneg

-- Derc'hel a ra ingal ur vodadeg-vloaz gant dileuridi eus ar 6 skourr broadel hag eus an 3 skouerr etrevroadel

HA "C A R N" , PETRA EO ? CARN a zo ur gelaouenn embannet bep trede
miz gant ar C'Hevre Keltiek. Etre 20 ha
30 pennad-skrid a gaver e pep niverenn ; an tri c'hard anezho a zo savet
e saozneg hag ur c'hard bennak er yezhouù keltiek. Bep gwech e kaver ur
studiadenn e brezhoneg. A-hend-all eo krog Skourr Breizh da embann ul li-
zher-kelaouiñ : KANNADIG KELTIA. Brezhoneg dreist holl a vez kavet en e
bajennoù. Kaset e vez asamblez gant CARN bep trede miz.

HA PLIJOUT A RAFE DEOC'H RESEO "CARN" HA "KANNADIG KELTIA" ?

Didroc'hit neuze ar baperenn amañ da héul ha kasit anezhi gant ho skodenn-vloaz (28,50 Lur gall e 1980) da sekretour SKOURR BREIZH :

Jorj AbHerve-Gwegen / Kervean-al-Liorzhou / 29235 Gwinevez - Plounevez-Lochrist

ANO ANO BIHAN
CHOMLEC'H
.....
a gas d'ar C'Hevre Keltiek (h)e skodenn-vloaz : Lur

d'an i

sinadur :